

ÓSEMKOWE WIEŚCI

NUMER: 1 2020/2021

Stanisław Lem

STANISŁAW LEM

„Jedni widzą w nim pierwszej wielkości gwiazdę, innym myli się z księżycowym pojazdem, ja zaś sądzę, że to fantazja, że Lema po prostu nie ma”.

We wrześniu 2021 r. przypada setna rocznica urodzin Stanisława Lema, jednego z najpoczytniejszych pisarzy science-fiction, którego twórczość zaliczana jest do kanonu światowej literatury. Sejm RP docenił znaczące miejsce jego pisarstwa w literaturze XX wieku i ustanowił rok 2021 rokiem Stanisława Lema.

Poznajmy go bliżej

Stanisław Lem to jeden z najwybitniejszych, najpopularniejszych i najbardziej cenionych przedstawicieli fantastyki naukowej, futurolog, felietonista, filozof. Jego powieści i opowiadania przetłumaczono na ponad czterdzieści języków i jak dotąd wydano w nakładzie 30 milionów egzemplarzy.

Początki twórczości Lema sięgają okresu okupacji i pierwszych lat powojennych, chociaż za faktyczny jego debiut uznano wydanych w 1951 roku „Astronautów”- pierwszą jego powieść fantastyczno-naukową. Miał wówczas trzydzieści lat i wcale pokaźny dorobek.

Urodził się w 1921 roku we Lwowie. Jego ojciec był lekarzem laryngologiem. Stanisław Lem zdał egzamin na Politechnikę Lwowską, ale ze względu na niedobre pochodzenie nie został przyjęty na uczelnię. Ojciec, korzystając ze swoich znajomości, umieścił go na studiach medycznych.

W czasie okupacji niemieckiej Stanisław Lem pracował jako mechanik i spawacz. Tuż po wojnie, w 1943 roku przeniósł się z rodzicami do Krakowa, gdzie dalej studiował medycynę. Jak sam mówił przełomem w jego życiu była posada asystenta w założonym przez niego Konserwatorium Naukoznawczym. Lektura dzieł z logiki, metodologii nauk, psychologii, historii nauk przyrodniczych oraz wielu innych dziedzin okazała się niezwykle przydatna dla pisarza science fiction.

Po wojnie Lem współpracował z różnymi czasopismami. Pierwszy utwór opublikował w 1946r. – była to nowela „Człowiek z Marsa”. Następne jego książki: „Powrót z gwiazd”, „Solaris”, „Opowieści o pilocie Pirxie”, „Dzienniki gwiazdowe”, „Cyberiada” weszły do kanonu najsłynniejszych dzieł science fiction XX wieku i do dziś fascynują i inspirować pisarzy oraz twórców kina i teatru, a motywy z jego twórczości są obecne w kulturze masowej, np. w grach komputerowych. Charakterystyczne dla literatury Lema są wątki związane z pojawieniem się na naszej planecie przybyszów z Kosmosu, wojny gwiazdowe, „bunt robotów” skierowane przeciwko ich twórcom.

Lem został kawalerem Orderu Orła Białego, honorowym obywatelem miasta Krakowa, doktorem honoris causa Politechniki Wrocławskiej, Uniwersytetu Opolskiego, Lwowskiego Państwowego Uniwersytetu Medycznego i Uniwersytetu Jagiellońskiego.

Zmarł 22 marca 2006 r. w Krakowie.

Z DOMOWEGO ALBUMU

1925 – z misiem

1934 – w mundurku

1947 - legitymacyjne

1954 – żona i pies Radza

1959 – na nartach

1966 – kosmonauta

1973 – z synem Tomkiem

1992 – ze Sławomirem Mrożkiem

CZY WIESZ, ŻE... ?

„Lem 2021. Widziałem przyszłość” to oficjalne hasło obchodów roku Lema, które zostało ogłoszone przez Instytut Polska Przyszłości im. Stanisława Lema.

W warszawskiej dzielnicy Wawer, na ścianie Wawerskiego Centrum Kultury (filia Aleksandrów) znajduje się mural inspirowany twórczością Stanisława Lema. Za jego projekt i realizację odpowiadała malarka młodego pokolenia Agnieszka Koba, która razem z mieszkańcami dzielnicy stworzyła wielkoformatowy obraz. Na muralu znalazł się profil Salvadora Dalego z wąsem, na którym przysiadają kosmiczne muchy Lema. Po wnętrzu statku przechadza się kot, a włącz spinają układy scalone. Podczas tworzenia muralu użyto specjalnych farb światłoczułych, które po naświetleniu w dzień oddają światło nocą, dzięki czemu obraz można podziwiać całą dobę.

Imieniem Stanisława Lema nazwano planetoidę nr 3836 oraz pierwszego polskiego satelitę naukowego.

Stanisław Lem otrzymał kandydaturę do literackiej Nagrody Nobla, którą ostatecznie przyznano Czesławowi Miłoszowi w 1980 r.

Pisarz z wykształcenia był lekarzem, ale nie pracował w zawodzie.

Patronami roku 2021 są też: kard. Stefan Wyszyński, Cyprian Kamil Norwid, Krzysztof Kamil Baczyński, Tadeusz Różewicz. 2021 jest także rokiem Konstytucji 3 maja.

A MOŻE TO CIĘ ZAINTERESUJE...

„Książki Lema odkrywają przed czytelnikiem NIEZNANE – to, co może się zdarzyć jutro lub nie zdarzyć się nigdy. Jego książki uczą myśleć głębiej, zmuszają czytelnika do zastanowienia się nad złożonością przyrody i historii człowieka.”

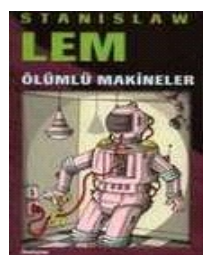
(H. Titow)

Łączny nakład książek Lema jak dotąd wynosi 30 milionów egzemplarzy, były one tłumaczone na 41 języków. W 1973 r. Stanisław Lem został honorowym członkiem Science Fiction Writers of America (Stowarzyszenia Pisarzy Science Fiction w Ameryce). Tytuł ten odebrano mu za krytyczne wypowiedzi o amerykańskiej literaturze science fiction.

Obłok Magellana – główne dzieło fantastyki naukowej pierwszej połowy lat pięćdziesiątych – przez wiele lat nie był przez autora wznowiany. „Pamiętam, że w czasie pisania tej książki chodziłem z zeszytem, w którym zapisywałem kwiecie stylistyczne, które właśnie wymyśliłem i bałem się zapomnieć.

Cyberiada i Bajki robotów to zabawny melanz tradycyjnej baśni i literatury science fiction, z konstruktorami w roli czarowników i cudami, które są tam tylko niebywale rozwiniętą inżynierską sprawnością. Ale chciwi, okrutni, żądni władzy królowie przyszli już z naszej rzeczywistości. Tak samo jak pośród nas, żyją tam naiwni uzdrowicze świata, którzy sądzą, że starczy jednego pomysłu, aby zbawić ludzkość.

Opowiesci o pilocie Pirxie, jedna z najbardziej lubianych książek Lema, to seria przygód sympatycznego pilota-kosmonauty. Pirx dojrzewa na naszych oczach, a wraz z nim dojrzewają problemy, z którymi się boryka — pilot musi bowiem dowieść wartości niedoskonałego człowieczeństwa w konfrontacji ze światem maszyn i maszynowego myślenia.

Powrót z gwiazd to historia astronauty, który na skutek paradoksu czasowego Einsteina powrócił z wyprawy w Kosmos na Ziemię, gdzie tymczasem minęło półtora stulecia. Astronauta próbuje zrozumieć i zaakceptować ziemską cywilizację, która zrezygnowała z podejmowania ryzyka na rzecz bezpieczeństwa i dostatku.

Bohater **Dzienników gwiazdowych**, słynny gwiazdokrańca Ijon Tichy, jest postacią przypominającą z jednej strony barona Munchausena, z drugiej - Guliwera. Opowieści o jego podróżach przynoszą tyleż nieprawdopodobnych i zabawnych zmyśleń, co poważnych refleksji nad paradoksalną naturą świata, człowieka i jego, opartej na sprzecznościach, kultury.

Solaris jest najslynniejszą spośród powieści Lema, nie tylko jest najchętniej kupowana, najczęściej wznowiana i tłumaczona na języki obce, ale doczekała się też niezliczonej ilości omówień w wielu krajach i językach. Jest najczęściej adaptowana i stanowi inspirację przy powstawaniu scenariuszy teatralnych, filmowych i telewizyjnych, jak również gier i animacji. Należy — jak może żadne inne dzieło literatury polskiej — do ścisłego kanonu swego gatunku: powieści o kontakcie z kosmitami. Dlaczego ona właśnie? Może dlatego, iż udało się tutaj nie tylko stworzyć najoryginalniejszą wizję Innego, jaką zna światowa science fiction, ale też najciekawiej, w sposób najbardziej emocjonujący, przedstawić dramat poznania i jego uwikłanie w literaturę, w nieodłączne dla ludzkiej kultury snucie opowieści.

RYSUNKI LEMA

Szkielet Procyty

STARY RÓBYT (LUBIMY XIN)
panowcy

Goniaty robot w depresji

ZMYŁEK OZTAIDUSZY

„ZAKŁAD PRZEMISŁOWY
NOCZNY KUCHENI

Pismaczek - przedmiot

CYTATY Z LEMA

„Pisarz to nie jest ten, kto nosi po gościńcach zwierciadło, aby się w nim ludzie odbijali, ale ten, kto mówi swojemu społeczeństwu i swoim czasom rzeczy, których nikt wcześniej nie pomyślał”.

„Tako rzeczce Lem”

„Żeby się dowiedzieć czegokolwiek – trzeba już coś uprzednio wiedzieć”

„Wizja lokalna”

„Literatura to zawsze pasożytnictwo na umysłowości czytelnika. Miłość, drzewo, park, istnienie, ból ucha – czytelnik rozumie, bo tego doznawał”.

„Doskonała próżnia”

„Dziwaków ani oryginałów nie sieją – oni sami wschodzą we wszystkich czasach”.

„Ze wspomnień Ijona Tichego”

„Czemu ludziom przykro myśleć o tym, że ich kiedyś nie będzie, a nie jest im tak samo przykro rozmyślać o tym, że ich przedtem nigdy nie było”.

„Dzienniki gwiazdowe”

„Dwa są rodzaje mądrości: jedna umożliwia działanie, druga zaś od takiego powstrzymuje”.

„Cyberiada”

ZESPÓŁ REDAKCYJNY ÓSEMKOWYCH WIEŚCI:

Dziennikarze:

- Patrycja Gadzała
- Maja Nowojczyk
- Jakub Stadnik
- Jakub Oleszczyński
- Julia Michalska
- Olga Wójcicka

Opiekunowie:

- p. Maria Delekta
- p. Paweł Kudyba

Szkoła Podstawowa nr 8
im. Bolesława Zygmunta Wirskiego
w Chełmie

